

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
29 серпня 2025 року,
протокол № 1 .

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«КОМУНІКАТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА»
для підготовки фахівців на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти за спеціальністю **D 8 Право,**
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИКИ:

професорка кафедри приватного права,
кандидатка юридичних наук, професорка

Надія
БОНДАРЕНКО-
ЗЕЛІНСЬКА

26 серпня 2025 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри приватного права
26 серпня 2025 року, протокол № 1 .

Завідувачка кафедри, докторка юридичних
наук, професорка

26 серпня 2025 року

Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент

26 серпня 2025 року

Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

27 серпня 2025 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 1,0.арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	– 4
2.	Заплановані результати навчання	– 5
3.	Програма навчальної дисципліни	– 6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	7
	4.2. Аудиторні заняття	7
	4.3. Самостійна робота студентів	7
5.	Методи навчання та контролю	– 8
6.	Схема нарахування балів	– 8
7.	Рекомендована література	– 9
	7.1. Основні джерела	9
	7.2. Допоміжні джерела	13
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 17

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Комунікативні інструменти в діяльності юриста
5. Тип дисципліни	– вибіркова
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– бакалавр
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– 1
10. Семестр	– 1
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3.0 / 90
2) денна форма здобуття освіти:	
аудиторні заняття (годин)	– 36
% від загального обсягу	– 40 %
лекційні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50 %
семінарські заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50 %
самостійна робота (годин)	– 54
% від загального обсягу	– 60 %
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 4
самостійної роботи	– 5,5
3) заочна форма здобуття освіти:	
аудиторні заняття (годин)	– 16
% від загального обсягу	– 17,78%
лекційні заняття (годин)	– 10
% від обсягу аудиторних годин	– 62,5 %
семінарські заняття (годин)	– 6
% від обсягу аудиторних годин	– 37,5 %
самостійна робота (годин)	– 74
% від загального обсягу	– 82,22%
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 4
самостійної роботи	– 6
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– відсутні
2) супутні дисципліни	– ОЗ.081.Б.1. Логіка; ОЗ.081.Б.3. Ділова українська мова; ОП.081.Б.1. Правнича професія та правничі інституції .
3) наступні дисципліни	– ОП.081.Б.1. Правнича професія та правничі інституції; В.081.Б.2.2. Гендерна рівність і

недискримінація; В.081.Б.5.3. Сімейно-правовий захист прав дитини; ОП.081.Б.16. Адміністративне процесуальне право; ОП.081.Б.19 Цивільне процесуальне право; ОП.081.Б.20 Кримінальне процесуальне право; В.081.Б.7.6. Основи адвокатської діяльності; В.081.Б.7.8. Основи юридичної клінічної практики В.081.Б.8.3. Вступ до альтернативного вирішення спорів; В.081.Б.8.7. Ораторське мистецтво В.081.Б.8.11. Ювенальна юстиція

14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Комунікативні інструменти в діяльності юриста» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Право»:

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним;
- ЗК 9.Здатність працювати в команді.
- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
- ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Навчальна дисципліна «Комунікативні інструменти в діяльності юриста» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Право»:

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 11. Мати базові навички риторики.

РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Комунікативна компетентність юриста.

Комунікативна компетентність: поняття та значення в професії юриста

Складові комунікативної компетентності юриста.

Особливості формування комунікативної компетентності юриста

Процес комунікації, його складові.

Умови ефективності комунікації. Екологічність комунікації.

Основні види комунікації. Безпосередня і опосередкована комунікація (через посередника або за допомогою допоміжних засобів). Індивідуальна, групова та масова комунікація. Усна та невербальна (письмова/документальна, візуальна) комунікація.

Тема 2. Бар'єри комунікації та інструменти їх подолання.

Бар'єри комунікації поняття, види.

Фактори, що сприяють утворенню бар'єрів комунікації.

Дефекти в умовах комунікації, психічні процеси (спрацьовують підсвідомо без свідомої волі особи), фільтри (спрацьовують свідомо за бажанням особи), деформація пам'яті, змістовні, емоційні тощо.

Інструменти подолання бар'єрів комунікації в юридичній діяльності.

Помилки в комунікації, способи їх виправлення.

Тема 3. Інструменти ефективної комунікації юриста з клієнтом

Способи побудови комунікації з клієнтом.

Вплив установок та упереджень на комунікацію.

Причини виникнення конфліктів між юристом та клієнтом.

Інструменти ефективної комунікації юриста з клієнтом.

Кінесика, проксемика, проксодика; емоційний інтелект; навички організації діалогу при офлайн комунікації.

Тема 4. Інструменти цифрової комунікації в діяльності юриста

Онлайн/мережева комунікація та її потенціал для юриста.

Види онлайн/мережевої комунікації (текстова, аудіо та відео; синхронна/в режимі реального часу і асинхронна/під запис)

Сучасні комунікаційні цифрові технології, що можуть використовуватися в юридичній практиці

Кінесика, проксемика, проксодика; емоційний інтелект; навички організації діалогу при онлайн/мережевій комунікації.

Тема 5. Комунікативні інструменти юриста для врегулювання конфліктів

Конфлікти та правові спори: спільне та відмінне

Юридичний супровід врегулювання конфліктів клієнтів.

Способи налагодження комунікації сторін правових спорів

Переговори як основний спосіб мирного врегулювання правового спору за участі юриста.

Комунікативні інструменти юриста в переговорному процесі

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ те- м и	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Комунікативна компетентність юриста	18	2	2			14	18	2	-			16
2.	Бар'єри комунікації та інструменти їх подолання	18	4	4			10	18	2				16
3.	Інструменти ефективної комунікації юриста з клієнтом	18	4	4			10	18	2	2			14
4.	Інструменти цифрової комунікації в діяльності юриста	18	4	4			10	18	2	2			14
5.	Комунікативні інструменти юриста для врегулювання конфліктів	18	4	4			10	18	2	2			14
	Всього годин:	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбаченими тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота здобувачів

4.3.1. Самостійна робота здобувачів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів, слайдів-презентацій, таблиць.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми в аудиторії або в режимі онлайн-конференції;
- 2) навчальний контент (конспекти лекцій);
- 3) презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) усне обговорення дискусійних та проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) аналіз індивідуальних завдань та результатів позааудиторного навчання;
- 4) складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання письмових робіт у формі есе, тестування, таблиць, схем, вирішення кейсів (ситуаційних завдань);
- 4) оприлюднення результатів індивідуальної самостійної та/або позааудиторної роботи;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

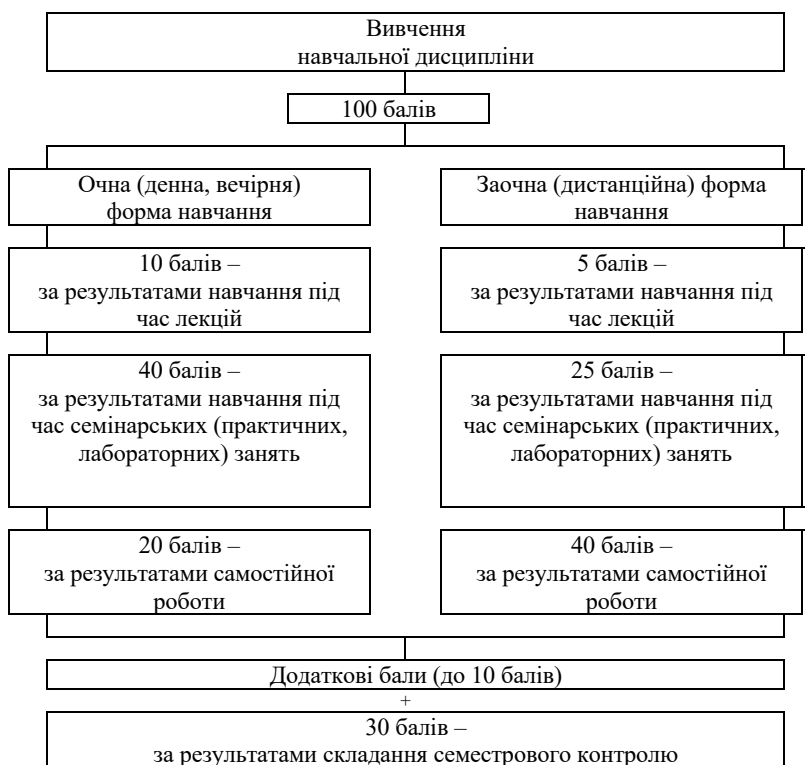
Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку

Структура білету включає два теоретичних питання та одне ситуаційне завдання.

Завдання для підсумкового контролю, що проводиться у формі заліку

Залік може бути проведено кейсовим методом. При цьому студентам будуть надані ситуаційні завдання, успішне виконання яких передбачає відповідь на три запитання щодо комунікативних інструментів, які повинен застосувати юрист для налагодження ефективної комунікації в якості учасника відповідної ситуації. За правильну відповідь на кожне запитання здобувач може отримати 10 балів

6. Схема нарахування балів

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в силабусі та навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

В силабусі навчальної дисципліни може бути встановлено особливості нарахування та обчислення балів, отриманих здобувачем під час лекційного, семінарського (практичного, лабораторного) заняття та за виконання індивідуальної і самостійної роботи, а також додаткових балів, з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання та граничних показників визначених в п. 4.2., 4.5.2.1. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендована література

7.1. Нормативно-правові, міжнародні акти та акти тлумачення

1. Конституція України від 28.06.1996 року в редакції від 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Про забезпечення функціонування української мови як державної Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
6. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3.03.1998 р. № 137/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про медіацію: Закон України № 1875-IX від 16.11.2021 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
8. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України № 4002-XII від 24.02.1994 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
9. Про третейські суди: Закон України № 1701-IV від 11.05.2004 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
10. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Про затвердження Кодексу суддівської етики : рішення XI (ЧЕРГОВОГО) З'їзду СУДДІВ УКРАЇНИ від 22.02.2013р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
12. Правила адвокатської етики, затв. 09.06.2017 р. Звітно-виборним їздом адвокатів України 2017 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
13. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації): Наказ Мінсоцполітики від 17.08.2016 р. № 892 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>
14. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги медіації : Наказ Мінсоцполітики 03.06. 2024 року № 269-Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1160-24#Text>
15. Про затвердження Положення про посередника: наказ Національної служби посередництва і примирення № 133 від 18.11.2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0133299-08#Text>
16. Про затвердження Положення про примирну комісію: наказ Національної служби посередництва і примирення від 01.12.2020 № 67 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067299-20#Text>

17. Про затвердження Положення про трудовий арбітраж: наказ Національної служби посередництва і примирення від 01.12.2020 № 68 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0068299-20#Text>
18. Про затвердження Регламенту роботи примирної комісії по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення № 94 від 08.08.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0094299-08#Text>
19. Кодекс поведінки членів арбітражної групи і посередників: Додаток XXV Додаток XXV до Глави 15 Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ugoda-pro-asociaciyu/25_Annex.pdf
20. Конвенція про угоди про вибір суду (30.06.2005) ("Гаазька конвенція з МПП"). URL: <https://www.acerislaw.com/wp-content/uploads/2020/12/2005-Convention-on-Choice-of-Court-Agreements.pdf>; https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_004#Text
21. Про сприяння колективним переговорам : Конвенція Міжнародної організації праці № 154 від 19.06.1981 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_006#Text
22. Рекомендація щодо добровільного примирення та арбітражу № 92 (26.09.1951). URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_232.

7.2. Літературні джерела

7.2.1. Основні

1. Піз Алан. Мова жестів. URL: https://www.youtube.com/watch?v=yN_OxqMXHpI
2. Барановська Л. В., Циганій С. О. Культура мови як складова культури професійно-правового спілкування працівників юридичної галузі. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія. 2015. № 6. С. 23–25. <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/10182>
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. К. : Академія, 2004. 344 с. URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf
4. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз. монографія. К. : МАУП, 2005. 440 с.
5. Бедь В. В. Юридична психологія. https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/38/bed_viktor_yuridichna_psihologiya.pdf
6. Бойчук О. Ю. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. К., 2021. 21 с.
7. Качалова Т. В., Павлюк Л. М. Теоретичні засади проблеми формування комунікативної компетентності особистості. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. 2015. Вип. 52. С. 128–130. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_52_45
8. Левченко Л. С. Комунікативна компетентність особистості в аспекті сучасної інноваційної освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015. № 2. С. 240–248. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_2_33
9. Бобровник С. В. Компроміс і конфлікт у праві: антрополого-комунікативний підхід до аналізу: монографія. К.: Юридична думка, 2011. 384 с.
10. Бойко І. Комунікативна компетентність в контексті сучасних освітніх стандартів та наукових досліджень. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2024. № 22. С. 216–230. URL: <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/320159/310747>
11. Бондан Ж.Б. Психологія soft skills майбутнього фахівця : Дис. ... д-ра псих. Наук.:19.00.07. Х., 2025. 483 с. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Rada/D_64_053_08/2025/Dis_Bogdan.pdf

12. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська та ін. ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
13. Головаха Є. І., Паніна Н. В. Психологія людського взаєморозуміння. 2-е вид., зі змінами та доп. К.: Інститут соціології НАН України, 2002. 223 с. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/book/golovaha/gpcv.pdf>
14. Етика ділового спілкування : курс лекцій ; Чмут Т. К., Чайка Г. Л., Лукашевич М. П., Осечинська І. Б. 2-ге. вид. стереотип. Київ : МАУП, 2003. 208 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Moroz/0008777.pdf>
15. Жданова І. В., Макаренко П. В., Мілорадова Н. Е. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів: навч. посіб. за заг. Ред. І. В. Жданової. Харків: ХНУВС, 2014. 516 с.
16. Заушнікова М. Ю., Калениченко Р. А., Коханець А. С. Бізнес-переговори та посередництво: психологічний аспект : навчальний посібник. Ірпінь, 2024. 196 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058856.pdf>
17. Калита О.П. Мова як раціональна дія в системі формування комунікативної компетентності юриста. URL: <https://www.narodnaosvita.kiev.ua> .
18. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4631/1/I_Kovalynska_NC_GL.pdf
19. Ковальчук І. В. Комунікативна компетентність як соціально-психологічна характеристика особистості. Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». 2010. Вип. 15. С. 103-110. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9517/1/Komunikatyvna.pdf>
20. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. Київ : К.І.С., 2016. 130 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/458/2.pdf>
21. Коробанов Ю. М. Коробанов А. Ю. Теорія і практика комунікацій: навч. посібник: у 3 ч./ Ч. 1 : Наукові методи, моделі та семантика комунікативних процесів. Миколаїв: Національний ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова, 2009. 63 с.
22. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Суми: Сумський державний університет. 2011. 187 с.
23. Кухарська Н. О., Смирнова Н. В. Стратегія ділових переговорів : навчальний посібник. Одеса : ДУІТЗ, 2024. 260 с.
24. Луцишин Г.І. Конфліктологія та теорія переговорів. навчальний посібник Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2015. 199 с.
25. Мамчур Л. І. Комунікативна компетентність особистості: її роль і значення в успішному спілкуванні. 36. Наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2006. Вип. 2. С. 203-209. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnik_nayk_praz/2006/2006_25.pdf
26. Марченко О. В. Комунікативна культура юриста : навч. посібник. Дніпропетровськ : «Інновація», 2015. 200 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052543.pdf>
27. Мацько О. М. Практична риторика : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2019. 239 с.
28. Методологічні умови трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві : монографія. В. В. Андрієвська, Е. І. Драніщева, С. П. Тищенко та ін. / за ред. В. В. Андрієвської. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 226 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7562/2/2621_Andreevska.pdf
29. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посіб., авт.-уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. ; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. Київ: НАДУ, 2011. 128 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/f3e7888f-ebb4-4698a3cd-10840df8d3a2.pdf
30. Павелків Р. В. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. 468 с.

31. Прищак М. Д. Комунікація, спілкування, комунікативність: категоріальний аналіз. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2010. № 2. С. 5–8. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6073/1696.pdf?sequence=3>
32. Пузь І., Шевченко О. Значення комунікативної компетентності у професійному становленні майбутніх психологів. Психологічний часопис. Інституту психології імені Г.С. Костюка. 2018. №4. С. 149–163
33. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підруч. для студ. галузі журналістика та інформація. К. : Видавничий центр —Просвіта, 2008. 260 с
34. Сагач Г. М. Риторика. Вид. 2-ге перероб. І доп. К.: ІнЮре, 2000. 565 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sahach_Halyna/Rytoryka.pdf
35. Семенов О. М., Насіленко Л. А. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів : теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 324 с. URL: https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/1/prof-komunik_pidgotovka_yuristiv_semenog_nasilenko!!!!.pdf
36. Сидоренко, О. та Чуба, В., 2001. Ситуаційна методика навчання : теорія і практика. Київ: Центр інновацій та розвитку, 2001. 251 с.
37. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>.
38. Стоун Дуглас, Петтон Брюс, Гін Шейла Складні розмови: як обговорювати те, що квилює найбільше : пер. з англ. О. Ліпської, Х.: Віват, 2019, 272 с.
39. Тур О. Структура комунікативної компетентності особистості . Педагогічний дискурс. 2016. Вип. 20. С. 187–191. http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2016_20_33
40. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу. Монографія. К. : Міленіум. 2008. 216с. URL:
41. Токарська А. С., Кочан І. М. Українська мова фахового спрямування для юристів. Підручник. К., 2008, 413 с.
42. Федорчук В.М., Федорчук В.В., Комарніцька Л.М. Тренінг комунікативної компетентності: Практикум: Кам'янецьПодільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2021. 176с.
43. Холод О., Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. й допов. - Київ : Білий Тигр, 2018.- 369 с..
44. Ценко М. Б. Формування комунікативної компетентності майбутніх юристів. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. 2014. № 4 (23). С. 45–49. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2014_4_7
45. Цюрупа М. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2004. 169 с. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/osn_conflict.pdf
46. Черезова І. Адаптивна поведінка особистості в контексті життєвих криз. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. 2021. Вип. 1. С. 72–79. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2021_1_10
47. Черезова І. О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості. Науковий вісник Харківського державного університету. Серія Психологічні науки. 2014. Вип. 1. Т. 1. С. 103-107.
48. Шатун В. Т. Основи менеджменту : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 376 с.
49. Юхимець О. І. Інтегративний зміст комунікативної компетентності майбутніх правознавців. Journal «Science Rise: Pedagogical Education. 2017. №11 (19).С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcped_2017_11_11
50. Яворська Г.Х. Методика формування базових компетентностей майбутніх правознавців. Наука і освіта. 2016. №4. С. 84-89.

7.2. Допоміжні джерела (до тем)

Тема 1. Комунікативна компетентність юриста

1. Алексеева А. В. Соціально-комунікативна компетентність як чинник професійної успішності особистості: гендерний аспект. Психологічні перспективи. 2020. Вип. 35. С. 8–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppst_2020_35_4
2. Амплеева О. М., Міхтахова Н. С. Комунікативна компетентність студентів як передумова адаптивної поведінки особистості Габітус. 2022. Вип. 34. С. 37–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2022_34_7
3. Андрійчук І. Комунікативна компетентність як адаптаційний ресурс особистості підлітка. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25882/1/Andriichuk.pdf>
4. Багатко А. С., Якимчук М. Ю., Бачук В. Б. Особливості розвитку комунікативних компетентностей майбутніх юристів. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20baskmy.pdf>
5. Баліцька М. О. Комунікативна компетентність адвоката як предмет дослідження в юридичній психології. Південноукраїнський український часопис. 2017. №3. С. 54-57. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2017/3/15.pdf>
6. Бобко. Л.О., Хомутецький Д.С., . Бойда А. В.. КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА. Молодий вчений. 20203 (79), 287-290. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1630/1595>
7. Бовдир О.Б. Комунікативна компетентність студентів юридичних спеціально спеціальностей: зміст та структура. Наукові записки. Серія «Педагогічні науки». 2015. Вип. 135. С. 61–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2015_135_17
8. Єна І. В. Комунікативна компетентність адвоката як важлива складова професії Науковий вісник ужгородського Національного Університету. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 5 С. 158-162. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/321274/311804>
9. Попова Г.В. Професійна комунікативна компетентність працівника ОВС. Атореф. дис... канд. психол. наук. 19.00.01. К., 1997. С. 21.
10. Сагач Г.М. Мистецтво ділової комунікації: Навч. посібник / Г.М. Сагач. – К.: Київ. інститут банкірів «України», 1996. 180 с
11. Стратулат Н., Галдецька І. Мовленнєво-професійна компетентність правника: сучасні стандарти та запити суспільства. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип 35, том 5. С. 140-148. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_5/23.pdf ; <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-5-21>
12. Тимченко І.І. Формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу :: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 Х., 2001. 20 с
13. Чеботарьова І.О. Комунікативна компетентність: теоретичний аспект. Наукові записки кафедри педагогіки. 2014. Випуск XXXVI. С. 205-215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkp_2014_36_27

Тема 2. Бар'єри комунікації та інструменти їх подолання

1. Афанасенко С.І. Особливості психологічних бар'єрів у професійній діяльності поліції Південноукраїнський правничий часопис. 2023. № 3. С. 290-294. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/3/46.pdf>
2. Березовська Л. Комунікативні бар'єри у спілкуванні соціального працівника: шляхи подолання. Український педагогічний журнал . 2020. № 2. С. 87-94. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/358/293>
3. Ефективне спілкування або як позбутись комунікативних бар'єрів URL: <https://centraljust.gov.ua/news/info/efektivne-spilkuvannya-abo-yak-pozbutis-komunikativnih-bareriv>
4. Козирєв М. П. Комунікативні бар'єри спілкування та шляхи їх подолання Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 1. С. 201-211. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1170/1/1-2014kmpshyip.pdf>
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2014_1_24

5. П'ять помилок, що провокують неякісну комунікацію в бізнесі. URL: <https://www.education.ua/blog/47410/>
6. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. : Жданова І. В., Макаренко П. В., Мілорадова Н. Е. та ін. ; за заг. ред. І. В. Жданової. Харків : ХНУВС, 2014. 516 с.
7. Складові комунікативної компетентності педагога. URL: <https://osnova.com.ua/skladovi-komunikativnoi-kompetentnosti-pedagoga/?srsltid=AfmBOorUAY3F8T734ex289al4vK3Rd78WTKWjw4IVRtdTvqKfPCZOI6K>
8. Скочинець А. А. Мандибура Р. Є. Петрович В. П. Садонцев Д. У. Процик Н. О. Шляхи подолання крос-культурних комунікативних бар'єрів у мультикультурній корпорації. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2023 Вип. 38. С. 230-236.
9. Стадній А. С. Психологічні особливості комунікативних бар'єрів URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41527/20600.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
10. Сумець, О. Комунікативний менеджмент: бар'єри комунікацій персоналу організацій. Вчені записки Університету «КРОК». 2024. №4(76)/ С. 134–145. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/820/851>
11. Товканець Г. В. Аналіз основних бар'єрів комунікації. Науковий вісник Мукачівського технологічного інституту. 2006. №2. С. 173-178. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2923/1/n2-175-180.pdf>
12. Федосова Г. Л. Соціально-психологічні умови подолання комунікативних бар'єрів студентської молоді: дис... канд. психол. наук: 19.00.05. К., 2007. - 304
13. Шпичак Л. П. Подолання комунікативних бар'єрів підлітків засобами арт-терапії. Електронний ресурс. Режим доступу: URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/45042>
14. Щілінська Г. Комунікативні бар'єри у процесі міжкультурної взаємодії студентів та шляхи їх вирішення. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2015. Вип. 18. С. 50-58. 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2015_18_8

Теми 3. Інструменти ефективної комунікації юриста з клієнтом

1. 10 прийомів активного слухання: як покращити спілкування та порозуміння URL: <https://www.newlook.ua/blog/10-priyomiv-aktivnogo-sluhannya-yak-pokrashchiti-spilkuvannya-ta-porozuminnya>
2. Ефективна комунікація: практичні рекомендації для секретаріатів Верховної ради України. К., 2020. 126 с. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Effective_communications_for_VRU_ua.pdf
3. Землянська О. Комунікативна компетентність та її роль в діяльності працівника поліції. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/67.pdf
4. Комунікація та основні правила роботи в команді URL: <https://online.novaposhta.education/blog/efektivna-komunikaciya-ta-osnovni-pravila-roboti-v-komandi>
5. Ліштаба Т.В., Данилко О.Г., Тернавська Т.А. Комунікативна компетентність як складова загальної культури сучасного фахівця Закарпатські філологічні студії. Випуск 34 Том 2. С. 12-16. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/34/part_2/4.pdf
6. Огаренко Т. Комунікативна компетентність як складова загальної культури працівника правоохоронних органів. Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика. 2024. № 1. С. 44–47. URL: <https://policeystika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeystyka/article/view/172>

7. Саєнко М. Як Адвокату налагодити ефективну комунікацію з клієнтом? URL: <https://advokatpost.com/iak-advokatu-nalahodyty-efektyvnu-komunikatsiiu-z-kliientom-maryna-saienko/>
8. Светлічний І. PRO лайфхаки успішної комунікації з адвокатами: клієнт очима юриста. URL: <https://pravokator.club/news/pro-lajfhaky-uspishnoyi-komunikatsiyi-z-advokatamy-kliient-ochyma-yurysta/>
9. Слухання як вид комунікації. URL: https://stud.com.ua/41268/menedzhment/sluhannya_komunikatsiyi
10. Чорнобай О. Л. Розвиток комунікативної компетентності юриста на етапах його професійного становлення. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Львів, 2015. С. 241–246. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4905/chornobay2.pdf>
11. Юрчук О. Ф. Комунікативна компетентність правника в парадигмі інновацій. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф., 2018 р., м. Київ. У 2-х ч. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. Ч. 1. С. 31–33. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/15b312c9-9620-48a2-9729-3e4ffc26e324/content>

Тема 4. Інструменти цифрової комунікації в діяльності юриста

1. Belis Gülay Transformation of Communication and Management Strategies of Corporations in Digital Age. Intermedia International e-journal. 2025. Is.12(22). P.169-187. URL: https://www.researchgate.net/publication/393369111_Transformation_of_Communication_and_Management_Strategies_of_Corporations_in_Digital_Age
2. PRO організацію роботи юриста: корисні додатки та сервіси. URL: <https://pravokator.club/news/pro-organizatsiyu-roboty-yurysta-korysni-dodatky-ta-servisy/>
3. Базові аспекти цифровізації та їх правове забезпечення : монографія ; К. В. Єфремова, Д. І. Шматков, В. П. Кохан та ін. ; за ред. К. В. Єфремової. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 180 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/19327>
4. Бобко Л.О., Бурич Д.В., Стахів В.А., Труба Д.А. Розвиток навичок публічного мовлення у майбутніх керівників. Молодий вчений. 2019. № 12 (76). С. 311-314. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/12/66.pdf>
5. Граб М. І., Томашівський М.О. Штучний інтелект у юриспруденції: ефективність, точність і демократизація правосуддя. Право та державне управління. 2024. № 4. С. 318-322. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2024/44.pdf
6. Данько Ю. А. Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: плюси і мінуси. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. Харків, 2012. 179-184 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2012_2_25
7. Дубняк М. В., Соловйова В. С. Цифрова трансформація юридичних послуг. Науковий журнал «Інформація і право». 2022. Вип. 2(41). С. 52–57. URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/270363>
8. Дудченко В.В., Манько Д.Г. Поміркованість у використанні цифрових інструментів як один із принципів сучасної юридичної діяльності. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. №4. С.28-30. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2025/6.pdf
9. Ефективна комунікація: практичні рекомендації для секретаріатів Верховної ради України. К., 2020. 126 с. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Effective_communications_for_VRU_ua.pdf
10. Капустіна Н., Токар Л. Цифрова етика : навч.-метод. реком. (для здобувачів вищ. осв. магістер. рівня за профілем «Філософія медійних практик») / Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 50 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fd9ba9f1-4272-43d8-bfac-0f6ed5192938/content>

11. Карабін Т.В. Вплив особливостей спілкування в мережі «Internet» на процес соціалізації студентської молоді : дис. кандидата психол. наук : 19.00.05 Івано-Франківськ, 2005. 261 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0405U000876>
12. Клименко К.О. Сучасні інформаційні інструменти в судовій та адвокатській діяльності. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право». 2021. Вип. 65. С. 348-352. <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/10/65.pdf>
13. Кривицький Ю. В. Штучний інтелект як інструмент правової реформи: потенціал, тенденції та перспективи/ Naukovij visnik Nacional'noi akademii vnutrisnih sprav. 2021. № 2 (119). С. 90-101. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4457d963-8411-4aec-b0c7-48489527e68e/content>
14. Лісовський П.М. Феномен інтернету як засіб маніпуляції свідомістю в українському сучасному соціумі. Київ, 2005 р. URL: http://novyn.kpi.ua/2005-3-1/04_Lisovskii.pdf
15. Тюра Ю.І. Цифрова еволюція юридичної галузі. Juris Europensis Scientia. 2025. Вип. 1. 85-91. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/1_2025/18.pdf
16. Як цифрова комунікація змінює все цього року. URL: <https://yohomobile.com/uk-UA/digital-communication?srsltid=AfmBOopwQk6zjk9XdKJuENB9e3YqeH-CCUGFC7GFwqe2lwKQBFZrUynv>
17. Ярема І. Теоретико-методологічні основи поняття «цифрова комунікація». Вісник. Книжкової палати. 2022. № 2. С. 47–52. <http://visnyk.ukrbook.net/article/view/261603>

Тема 5 Комунікативні інструменти юриста для врегулювання конфліктів

1. Alexander N. The Mediation Metamodel: Understanding Practice. Conflict Resolution Quarterly. 2008. Vol. 26, No 1. P. 97123. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3765879
2. Gerardine DeSanctis, Peter Monge Communication Processes for Virtual Organizations Journal of Computed-mediated Communication. 1998 Vol. 3. Is. 4. URL: <https://academic.oup.com/jcmc/article/3/4/JCMC347/4584413?login=false>
3. Saonee Sarker, Manju Ahuja, Suprateek Sarker, Sarah Kirkeby The Role of Communication and Trust in Global Virtual Teams: A Social Network Perspective. Journal of Management Information Systems. 2011. Is. 28(1) P. 273-309. URL: https://www.researchgate.net/publication/220591925_The_Role_of_Communication_and_Trust_in_Global_Virtual_Teams_A_Social_Network_Perspective
4. Ващенко І.В., Кляп М. І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. К.: Знання, 2013. 407 с.
5. Карашук К. Л. Медіація у виконавчому провадженні. Дис. ... д-ра філос. О., 2025. 231 с. URL: https://oduvs.edu.ua/uploads/Disertacziya_Karashhuk_K_PDF_A_67a33862bc.pdf
6. Кармаза О.О., Карашук К.Л. Медіація як альтернативна форма вирішення виборчих спорів (конфліктів) в Україні: переваги, недоліки та рекомендації. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 7. С. 46–50. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2024/11.pdf
7. Коберник Л. О. Ціннісні орієнтації як чинник виникнення та подолання конфліктних форм поведінки в юнацькому віці : Автореф. дис... канд. психол. н. К., 2010. 20 с.
8. Логунова М. М. Конфлікти, стреси, маніпулювання в державному управлінні: навч. посіб.– Київ : НАДУ, 2008. 56с.
9. Матійків І. Управління емоціями у конфлікті: структура та результати апробації тренінгу. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2013. № 1. С. 157–168.
10. Тихомирова, Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник. 2-ге вид., випр. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 389 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0009034.pdf>
11. Тренінг організації ведення переговорів: Консп. Лекцій; Укл.: С.С. Яремчук. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 108 с.
12. Фішер Р., Юрі В. Шлях до ТАК. Як вести переговори, не здаючи позицій. К.: Основи, 2016. 220 с.

13. Цюрупа М.В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2004. 172 с.
14. Яхно Т. П. Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. К.: Центр учбової літератури, 2021. 168 с.

4. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://namu.com.ua/ua/> — Національна асоціація медіаторів України (НАМУ)
3. <https://ombudsman.gov.ua/> — Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
4. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
5. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.